

TOVĂRĂŞIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de poveţe despre formarea şi conducerea tovărăşiiilor economice.

Foaia oficioasă a „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăştie”, care face asigurarea vitelor.

— Sfaturi pentru agricultură, meserii şi negoţ, şi îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua săptămână, Jola.

Intomită de VAS. C. OSVADĂ

Tovărăşiile în România.

Fraţii noştri din regatul României, înainte cu 20 ani au început să se folosească în organizarea lor economică de puternicul mijloc ce-l dau tovărăşiile.

Steagul tovărăşiilor, ridicat de câţiva fruntaşi ai gândirii, la început filăia în destulă jale, în lipsa soldaţilor, cari să-l apere de duşmanii tovărăşiilor şi să-l ducă la izbînda economică.

Roadele alese însă, ce le-au adus cele câteva tovărăşii alcătuite — au pătruns ca prin minune în sufletele fruntaşilor de pe alte sate.

Bărbaţii dela cirna ţării asemenea au înţeles însemnătatea ce o au tovărăşiile şi ca să le înlesnească alcătuirea au dat parlamentului o lege anume pentru tovărăşii şi în ministerul de finanţe au alcătuit o nouă secţie, care să conducă Centrala băncilor populare şi a cooperativelor săteşti. (Bănci populare să chieamă tovărăşiile de credit, iar cooperativele celelalte tovărăşii de conzum de valorizare etc.).

Dela acest fapt înainte tovărăşile din România au luat un avînt aproape ne-mai auzit.

Iată câteva cifre, cari arată mersul crescînd al numărului băncilor populare, al membrilor şi al sumelor, ce reprezintă capitalul lor în ultimii 3 ani. La 31 Decembrie 1906, numărul băncilor populare a fost de 2,021, în 1907 de 2,223 şi în 1908 2,410. Numărul membrilor a fost în 1906 de 240,253, în 1907 de 295,325 şi în 1908 346,707. Capital subscris s'a cifrat în 1906 cu Lei 350,895, în 1907 cu Lei 295,325 şi în 1908 cu Lei 35.072,259. Capital vărsat a fost în anul 1906 de Lei 18.509,519, în 1907 de lei 27.746,241 şi în 1908 de lei 37.851,898. Depozite spre fructificare s'au cifrat în

1906, cu Lei 3.579,216, în 1907 Lei 5.052,301 şi în 1908 Lei 6.158,745. Adăugînd lângă capitalul vărsat şi Depuneri spre fructificare încă şi Rezervele şi alte fonduri în sumă de Lei 3.204,138 rezultă cifra de peste Lei 50.000,000.

Băncile populare, precum constată „Anuarul” devin tot mai „populare” în sinul populaţiunii rurale, care îşi dă tot mai mult seamă de binefacerile acestor aşezăminte. Ele în adevăr împlinesc un rol înedit, deoparte stau la îndemîna tuturor, cari au nevoie de împrumuturi băneşti, iar de altă parte oferă prilej a face economii, după ce statutele obligă pe fiecare asociat să depună în fiecare lună o sumă cât de mică. În anul 1908 băncile populare au făcut progrese şi în ce priveşte partea administrativă, întrecînd o mulţime din ele contabilitatea dublă. cu registrul jurnal-carte mare. Pentru înlesnirea conducătorilor, a căror lucru în modul acesta s'a înmulţit şi pentru creşterea unui personal nou permanent, unele bănci au angajat în serviciul lor tineri săteni din localitate, cari în multe locuri s'au validat destul de bine.

Statistica repartiţiunii capitalului arată că din cei 350,000 membri ai băncilor populare, sunt 2,451 proprietari, 3,897 învăţători, 3,325 preoţi etc. iar 320,000 sunt plugari şi că 66% din capitalul băncilor sunt cotizaţii şi depuneri între Lei 20—1,000 şi numai 34% reprezintă cotizaţii între Lei 1,000—5,000 ceea ce dovedeşte, că în marea lui parte capitalul băncilor populare este curat ţărănesc.

Ce priveşte repartiţiunea împrumuturilor 86% din valoarea întreg portofoliului băncii reprezintă împrumuturi între Lei 20—500 şi numai 14% împrumuturi peste Lei 500; în privinţa întrebuiţării împrumuturilor contractate de săteni 58% sunt pentru cumpărări de vite, instrumente agricole şi nutreţ, 25% pentru arendări s'au cumpărări de pământ şi numai 17% pentru consumaţiune propriu zisă (nunţi, morţi etc.).

Obştii săteşti pentru arîndări au fost la finele anului 1908, 176 (în 1907: 106) cu 23,000 membri (în 1907 cu 14,000 membri), cari au arîndat 133,188 hectare (în 1907 76,000 hectare), pentru cari au plătit arînda anuală de Lei 3,715,151 (în 1907 Lei 2,341,498). La 30 lu-

nie 1909 au fost 229 obştii cu peste 25,000 membri, cari au arîndat 164,377 hectare, pentru cari au plătit arînda anuală de Lei 4.623.059.

Societăţi cooperative de conzum au fost la sfîrşitul anului 1907, 91 cu 3,398 membri şi cu Lei 385.491 capital; la 31 Decembrie 1908 numărul lor a fost de 150, al membrilor de 5,904 şi suma capitalului de Lei 733,568 avînd şi un fond de rezervă de Lei 40,000. Ele au reuşit să desfacă mărfuri de peste Lei 3.000,000.

Societăţile cooperative de conzum deşi materialiceşte au progresat, au avut şi ele să lupte cu un mare inconvenient, cu care luptă şi la noi cele câteva însoţiri de conzum, ce avem şi care a dus la ruina societăţile comerciale pe acţii întemeiate pe vremuri, cu speranţe atît de frumoase. Este lipsa de cunoştinţe comerciale din partea conducătorilor şi lipsa de elemente pregătite pentru a conduce vînzarea. Ca şi la noi cooperativele de conzum au fost avizate a primi în serviciul lor foştii comercianţi cu deprinderi rele sau faliţi, cari numai de folos nu pot fi mişcării cooperative. Pentru a înlesni aprovizionarea cooperativelor săteşti cu mărfuri şi pentru desfacerea produselor lor, cătră finele anului s'a înfiinţat în Bucureşti o societate federală a citorva cooperative de conzum şi producţie. Astfel de centrale să intenţionează a să înfiinţa şi în alte centre ale ţării.

Societăţi pentru exploatarea pădurilor n'au funcţionat decât 30 în cursul anului 1909, cu 1189 membri şi un capital vărsat de Lei 225,288, faţă de 9 societăţi cu 300 membri la începutul anului 1908.

Grădinăriile cooperative sunt tot la începutul dezvoltării lor, numărul lor s'a înmulţit în 1908 numai cu 4.

Lăptăriile cooperative asemenea s'au înmulţit numai cu 3. Cele existente funcţionează în condiţiuni multămitoare, mai ales sub sprijinul federaiei de desfacere din Bucureşti.

Brutării cooperative s'au înfiinţat în cursul anului 1908 în total 9. Ele sunt la începutul organizării lor, încercarea însă dă tot mai bine roade.

Afară de societăţile enumerate s'au mai înfiinţat în 1908: 6 societăţi de exploatare de maşini agri-

cole, 2 pentru înfiinţare de mori cooperative, o societate pentru agricultură, 1 de ape gazoase, 2 pentru vînzarea ouălor în comun etc.

Din toate cele arătate până aci rezultă, că mişcarea cooperativă din România prin toate felurile ei manifestări, a făcut încă mulţi paşi înainte şi în cursul anului 1908 şi curentul puternic ce creşte din zi în zi, este mult promiţător pentru viitor. Căci dacă să vad încă pe alocuri unele lipsuri, ele sunt prea neînsemnate faţă de măreţul edificiu ce această mişcare reprezintă şi că privită în întregul ei, ea ne înfăţişează un tot armonios ale cărui părţi sunt strîns legate între ele prin idealul, ce însufleţeşte pe conducătorii ei şi pe toţi iubitorii de a vedea neamul românesc ridicîndu-se tot mai sus pe calea economică.

DELA

„Reuniunea propr. de vite”

Luni, la 14 Martie, s'a ţinut în localul Reuniunii şedinţă plenară a direcţiunii la care au luat parte: presidentul: Dr. Stefan Erdély, Adam Leşnician, Procopiu Herlea, Ioan Moţa, Dr. Romul Boca, directorul Vasile C. Osvadă şi ca notar medicul veterinar al Reuniunii Traian I. Jarca.

În şedinţă s'a raportat asupra acţiunii de până acum, luîndu-să cu bucurie la cunoştinţă frumoasele rezultate, ce s'au ajuns în urma realei însufleţiri, cu care poporul nostru primeşte ajutorul ce i-să îmbie prin asigurarea vitelor.

În temeiul acestor roade s'a hotărît ca Reuniunea să intre în activitate în cea mai scurtă vreme. Pentru grăbirea acestei inactivări, cerută cu atîta stăruinţă, direcţiunea a primit planul de lucrare ce i-s'a prezentat şi în zilele apropiate încredinţării Reuniunii vor cutriera satele ca să adune înscrierile făcute.

Duminecă în 20 curent di-

rectorul și medicul veterinar al Reuniunii vor fi la Dobra, la adunarea generală a Reuniunii ocazionale pentru asigurarea vitelor. D'acolo directorul va merge în jurul Sebeșului, iar medicul veterinar și preotul Ioan Moța vor merge în jurul Orăștiei — ca să înlesnească înscrisurile de membrii.

Tot în ședința dela 14 curent, direcțiunea a desbătut și a primit Regulamentul, pe care începem să-l publicăm în numărul de acum al „Tovărășiei“, ca să slujim cu toate informațiile în trebile Reuniunii noastre.

Regulament

provizor pentru agendele interne ale „Reuniunii proprietarilor de vite în Orăștie“.

1) Dispoziții generale.

§. 1. Intreagă viața internă a Reuniunii o conduce și o organizează direcțiunea centrală, în cadrele statutelor și a condițiilor de asigurare.

§. 2. Pentru mai reușita lucrare a Reuniunii, direcțiunea decentralizează lucrările sale încredințând o parte a acelor dirigențelor de grupe și comitetelor din comune.

În baza acestei decentralizări direcțiunea centrală instituie:

a) în fiecare comună unde Reuniunea are cel puțin 10 membrii asigurați: un comitet.

b) în fruntea fiecărei grupe o dirigentă.

§. 3. Alegerea membrilor atât în comitete cât și în dirigente o fac membrii aparținători comitetelor respective grupei.

Alegerile sunt valide numai după aprobarea direcțiunii centrale, aleasă de adunarea generală, conform statutelor.

2. Dispoziții speciale.

a) Comitete.

§. 4. În fiecare comună, unde Reuniunea are cel puțin 10 membrii asigurați, să alcătuește un comitet.

Membrii în comitet poate fi oricare membru al Reuniunii, fără considerare dacă are sau n'are vite.

Membrii Reuniunii din comunele, în cari nu s'a ajuns numărul de 10 — să pun sub conducerea comitetului din cea mai apropiată comună — conform dispoziției direcțiunii centrale sau a dirigentei de grupă, la care aparțin.

§. 5. Comitetele le formează:

Un conducător — ca președinte.

Un notar — ca purtător al socotelilor și al protocoalelor.

Un cassar — care îngrijește sau el sau prin un portărel de incassarea taxelor.

Un controlor, și doi ori patru președintori.

În caz de trebuință comitetul să poate întregi și cu alți 2 până la 6 membrii, cari ajută la lucrările comitetului cu statul.

§. 6. În comune cu membrii puțin ori unde nu să găsească membrii potriviți pentru împlinirea fiecărei slujbe din comitet — în caz de lipsă, acele pot fi purtate și laolaltă (cumulate) și anume:

Conducătorul poate să fie și notarul eventual controlorul comitetului.

Cassarul nu poate fi și notar ori controlor. Slujba de cassar și conducător însă, în caz de lipsă poate fi purtată de același membru.

Ori cum s'ar cumula slujbele — în totdeauna comitetul trebuie să fie compus din cel puțin 5 membri, cu drept de vot.

§. 7. Agendele (lucrările) membrilor din comitet sunt:

Ca comitet:

a) să îngrijască de bunul mers al afacerilor din comună și a celor încredințate comitetului din partea direcțiunii.

b) Să îngrijască prin slujbașii săi de purtarea în regulă a registrelor și de manipularea cassei, pentru care e responsabil.

c) Să propună primirea, respingerea ori eschiderea membrilor.

d) Să propună asigurarea vitelor.

e) Să facă prețuirile la primire și la despăgubiri.

f) Să constate pagubele, să propună tăierile ori vânzările siluite ori luarea de mijloace pentru vindecarea ori împedecarea nenorocirilor.

g) În cazuri de urgență — motivată, sub răspunderea proprie, comitetul poate să dispună tăierea siluită și să îngrijască valorizarea.

Ca singuratici:

1. Conducătorul conduce și convoacă consfăturile comitetului. Subscrie toate rapoartele, liquidările, corespondența și procesele verbale ale consfătuirii. În baza plenipotențelor în regulă, reprezintă Reuniunea față de autorități și alte persoane. Supraveghează lucrările tuturor slujbașilor din comitet și rânduie de câte ori cere trebuința pe baza registrelor, controlarea stării sanitare a vitelor și constată că valorile înștiințate pentru vitele asigurate într-o măsură corăspund adevărului.

Conducătorul e totodată și acreditatul dirigentei grupului respective a direcțiunii centrale:

2. Notarul a) redactează procesele verbale (protocoalele) ale consfătuirilor. Poartă evidența membrilor și foilete vitelor pe temeiul înștiințărilor făcute de membri.

b) Îngrijește ca declarația de membru să fie umplută în regulă.

c) Poartă — registru membrilor, în care induce plățile de quote.

d) Poartă „Foilete vitelor“, în cari induce:

Vitele anunțate la asigurare și toate schimbările și anume:

1. De câte ori proprietarul înștiințează vite de nou cumpărate

ori vite prășite la el, cari au ajuns vîrsta de 6 luni.

2. De câte ori înștiințează vite vindute.

3. De câte ori s'a nenorocit vre-o vită.

4. De câte ori vitele sunt duse la pășune în munte sau date spre ținere — în altă comună.

e) Trimite dirigentei respective Direcțiunii originalele declarațiilor de membrii; trimite pentru inducerea în registrele Reuniunii foilete vitelor — de nou asigurate și înștiințează dirigentei respective direcțiunii toate schimbările ce să fac.

f) Poartă regristele ce i-să încredințează de dirigentă respective de direcțiunea centrală.

g) iscălește împreună cu conducătorul liquidatura și corespondența:

3 Cassarul: a) îngrijește incassările de quote și de taxe, administrează banii, conform îndrumărilor ce le primește prin comitet dela dirigentă respective direcțiunea centrală.

b). Incasările le face ori personal ori prin un portărel ales de comitet — la propunerea cassarului.

c). Cassarul în rîndul prim, și apoi comitetul în rîndul al doilea e responsabil materialicește pentru incasările făcute atât de cassar cât și prin portărel.

d). Cassarul e dator să poarte registru de cassa în regulă despre toate sumele intrate și eșite.

e) Despre fie-care sumă intrată ori eșită — cassarul dă adevărîntă (document de cassă), pe baza căreia notarul face inducerile în evidențe și registre.

f). Cassarul nu poate plăti nimănui fără iscălitura conducătorului și a notarului.

g). Toate plățile și speșele trebuie să aibă aprobarea dirigentei respective a direcțiunii centrale. Această aprobare poate să fie și ulterioară dar până la aprobare — cei iscăliți răspund solidar.

4) Controlorul: face controlul cassei de câte ori află de lipsă — dar cel puțin de 4 ori pe an. Controlează pe baza registrului de cassă regristele purtate de notar. Controlorul e obligat să facă raport despre fie-care controlă — la comitet, în prima cosfătuire — după controlă. În caz cînd ar află nerînduiei ori lipse, controlorul e dator să înștiințeze comitetul în vreme de 24 ore. Comitetul e dator să cerceteze starea lucrului fără amînare și în acelaș timp, sub răspundere materială, e dator să anunțe cazul dirigentei, respective direcțiunii centrale.

Rapoartele controlorului trebuie cuprinse în procesele verbale (în protocolul) ale consfătuirii, în care s'au pertractat. (Va urma).

Despre adunările și consfăturile din Geoagiu, Teiuș, Miercurea, Sălașul-de-sus și Sălașul-de-jos, și despre adunarea generală a despărțămîntului Bistrița a Reuniunii noastre, vom publica dare de seamă mai amănunțită în numărul viitor

Starea sămănturilor și prețul bucatelor.

În foile din Budapesta cetim raportul ministerului de agricultură despre starea sămănturilor. Ca întotdeauna pe timpul acesta, rapoartele acestea sunt așteptate cu multă nerăbdare. Ele sunt chemate să risipească multe nedumeriri și neliniștea, de care fiecare econom e cuprins, acum cînd după o odihnă, de care a fost vrednic pe deplin, își începe, cu multă nădejde în viitor, din nou munca cîmpului. Partea cea mai mare a foilor, — îndeosebi cele cari au în vedere cîștigul negustorilor, — aduseseră știri foarte bune despre sămănturi, pentru-ca în chipul acesta să ajungă la o scărițare a prețului bucatelor. Raportul ministerului de agricultură ne dovedește, că veștile aduse de foi, n'au spus adevărul curat, și în felul acesta bucuria, ce-o aveam pe urma veștilor din foi, ne-a fost turburată.

Frigul din nopțile trecute și îndeosebi pagubele făcute și până acum de musca de Hessen, neliniștesc mult pe economi. La ministerul de agricultură au sosit din mai multe comitate fire de grîu și săcară, pe cari pe fiecare să puteau vedea larvele (viermii) muștei de Hessen și raportul alăturat la ele spune, că pe întinșeri mari, sămănturile sunt atacate de această muscă. Vremea moale din toamnă și din iarnă a fost prielnică dezvoltării insectelor de tot felul și sunt temeri, că pagubele pricinuite de ele, vor ajunge măsuri mari.

În chipul acesta raportul ministrului de agricultură a amestecat puțină amărăciune în bucuria ce-o aveam până acum.

*

În străinătate starea sămănturilor e dintre cele mai bune. Mai cu seamă aceasta e pricina că prețul bucatelor în toate piețele mari a scăzut năvalnic. Săptămîna trecută în Statele-Unite, schimbările de preț au fost numai de tot mici, săptămîna aceasta și acolo s'au pornit spre scădere. Pricina acestui fapt o aflăm în rapoartele pline cu vești bune, și în știrea adusă de foile americane, că farmerii (moșierii) au în hambarele lor acum, cu 6 milioane măși metriche mai

mult griu, decît anul trecut, tot pe timpul acesta.

La bursa din Budapesta prețurile au scăzut din nou. Grîul din magazinele de acolo s'a vîndut cu 21 fileri de mm mai ieftin decît săptămîna trecută. Invoielile pentru luna April s'au făcut cu o scădere de 50 fileri la mm. La liferările pentru luna Octomvrie prețul n'a putut fi scărițat așa de mult, din cauza frigului din nopțile trecute și a veștilor despre pagubele pricinuite de insecte.

Raportul general

al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului pentru anul 1908.

Tovărășiile de credit.

Reuniunea de agricultură, dela Sibiu dela începutul activității sale a pus o deosebită grijă pentru formarea de cît mai multe tovarăși de credit, chemate să slujească micilor trebuințe de prin sate.

La sfatul primilor conducători, în frunte cu fericitul Dr. Aurel Brote — Reuniunea a ales ca temelie pentru tovarășiile sale de credit sistemul zis Raiffeisen, după numele întăului lor întemeietor din Germania.

Ținând seamă de puterile materiale, dar mai ales de puterile intelectuale, ce stau la îndemîna Reuniunii și apoi socotind bogatul ținut cu țărani luminați la care să adresează Reuniunea — nu putem fi pe deplin mulțumiți cu sporul ce să face în mersul, dar mai ales în numărul tovarășiilor de credit, pe teritoriul Reuniunii.

După munca stăruitoare de peste 20 ani, pe care o săvîrșește Reuniunea spre marea ei laudă, cu dreptul așteptăm ca numărul tovarășiilor sătești de credit să fie mai mare. Această neizbîndă nici n'o căutăm în munca conducătorilor, căci aceea e destul de stăruitoare. Pricina credem că sălășluiește în sistemul ales, cum am spus-o și de alte dăți.

Credința noastră este că sistemul Raiffeisen, cu lipsa lui de capital și cu răspunderea nețarmurită — nu să poate folosi cu multă izbîndă la poporul nostru, azi încă atît de începător în ale tovarășiilor.

Pentru trebuințele noastre, ținînd seama de împrejurările date — ni să par mai potrivite tovarășiile sătești, care își razimă viața pe capitalele adunate dela micii proprietari. Fiecare membru să fie în drept să-și așeze în capitalul tovarășiei orice sume, iar răspunderea să fie țarmurită la cel mult dela 5 sau 10 ori capitalul subscris.

Munca altruistă, ce trebuie să stăpînească tovarășiile sătești, ca să nu ajungă mici grupări de uzurarie — să poate asigura prin rinduelile sănătoase așezate în statutele Băncilor populare din România (pe care le avem și noi tipărite!), acestea ne pot sluji de pilde bune.

Încolo Insoțirile Raiffeisen alcătuite prin sprijinul Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiului — ne prezintă următoarea icoană.

1. Insoțirea de credit din Aciliu, înființată la 1898, la finea anului 1908 a avut 140 membri, cu capital societar de cor. 2800. Depuneri a avut 44 cu minimul de 2 și cu maximul de cor. 8000, fiind suma totală a depunerilor ei de cor. 35,812 82. Imprumaturile acordate membrilor, cu sume dela cor. 20—1000, dau suma de cor. 36,197 06. Cum ei și au achitat imprumul în cont-curent, în 1908 a realizat un profit curat de cor. 699 77, împărțit astfel: 7% după părțile fundamentale cor. 196; ajutor bisericeii din Aciliu cor. 200; $\frac{2}{3}$ adaus la fondul de rezervă cor. 380 52 (acesta a ajuns la cifra de cor. 2308 34); $\frac{1}{3}$ parte s'a adaus la fondul de binefaceri cor. 190 25 (acesta a ajuns la cifra de cor. 538 49).

Prezident al Insoțirii e economistul Antoniu Ghermam, iar casar neobositul învățător Nicolae Iosif.

2. Insoțirea de credit din Apold-român, fondată în 1896, la finea anului 1908 a avut 256 membri, deci cu un spor de 43 față de anul 197. Părțile fundamentale ale acestora sunt de cor. 5120. Depuneri are cor. 64,687 51, cu un spor de cor. 18,198 13 față de anul trecut. Acestea variază între cor. 20—20,000. Imprumaturile acordate, cu sume dela cor. 20—3,000, dau suma de cor. 94,035 33. Imprumul în cont-curent e de cor. 19,881 89. Fondul de rezervă al ei de cor. 5122 03, cu un spor de cor. 800 revenit din profitul curat de cor. 2047 87, realizat în 1908, și din care s'a mai dat cor. 820 fondului de binefaceri, ajuns în 1908 la suma de cor. 2467 43. Intre preocupările direcțiunei să numără: înființarea în viitorul cel mai apropiat a unei pepiniere de viță americană, de unde cu timpul, dispunînd și de viță altoită, aceasta să se distribuie între locuitori, în caz de nevoie, și pe credit. Să intenționează mai departe angajarea unui expert, priceput în altoirea viței, care să dea instruc-

țiunile de lipsă tuturor locuitorilor vieri din Apold. Drept cea mai însemnată îmbunătățire introdusă în viața economilor din Apold dela înființarea băncii, să consideră faptul, că locuitorii nu mai conștie, decit foarte puține imprumuturi dela bănci străine.

Prezident al Insoțirii e notarul Vasile Moșoiu, iar casar e fostul primar Ioan Beu. (Va urma).

Tovărășii pentru valorizarea ouălor și a galițelor.

După cum am arătat într'un număr trecut ouăle și galițele, ce să găsesc în curtea fiecărui gospodar român, pot să ne înbîie un bun izvor de venit — dacă le prăsim cu grije și mai ales dacă le valorizăm cu minte, ceea ce mai ușor să poate, cu ajutorul întovărășirii.

Am spus cum s'ar putea alcătui astfel de tovarăși, fie ca grupări (consortiu) ce să adăpostesc în jurul unei bănci românești — fie ca tovarășie de sine stătătoare.

Tipărim aici o muștră de statute (de învoială) după care, cu schimbările cerute de împrejurările locale — să pot alcătui grupările (consorțiile) ori tovarășiile pentru valorizarea ouălor și a galițelor.

La consorții aceste statute poartă numele de contract de tovarășie, care să alcătue ca tovarăși ocazionale în temeiul §-lui 62 din legea comercială ungară din anul 1875.

Iată muștra:

Statute

pentru tovarășiile de valorizare a ouălor și a galițelor.

Art. 1. — Subsemnații membrii din comuna . . . comitatul . . . ne constituim în tovarășie pentru a vinde la o laltă ouă și galițe.

Tovărășia va fi legată de Banca etc.) și e înființată pe timp nehotărît și-și alege ca sediu Comuna . . .

Art. 2. — Fiecare membru la intrare e dator să facă o declarație de înscriere cuprinzînd data și locuința.

Art. 3. — Datoriile tovarășilor sunt.

1. Să plătească odată cu intrarea lor în tovarășie o sumă de Cor: 1, care va servi la cumpărarea de registre, libelele, etc.

Această sumă nu poate fi înapoiată sub nici un cuvînt;

2. Să se supue dispozițiunilor statutelor de față, și hotărîrilor trimișilor și adunării generale;

3. Să-și vînză toată producția ouălor și galițelor din gospodărie prin tovarășie, bine înțeles în afară de acele ținute pentru trebuințele casnice, (consumațiune).

4. Să aducă numai ouă proaspete la locul, ora și în celelalte condițiuni arătate de trimiși, precum ouăle să fie nepătate, ștamplate cu numărul de ordin al tovarășului și marca aleasă de tovarășie;

5. Să primească și să urmeze sfaturile administratorilor cu privire la preîntîmpinarea și stîrpirea molimelor între galițe.

Neurmătorii vor fi pedepsiți și la nevoie chiar scoși din tovarășie.

Art. 4. — Indată ce să dovedește că un tovarăș a lucrat împotriva tovarășiei, spre pildă, vînzînd el-de-el ouăle, va fi înlăturat din tovarășie.

Art. 5. — Este cu totul oprit tovarășilor să aducă ouă stricate vechi și murdare.

Aducătorul pentru înția oară va primi numai muștrare dîndu-i-se înapoi ouăle; a 2-a oară va plăti ouăle rele și o amendă (ștrof) de o coroană a treia și ultima oară va plăti o amendă de 5 cor. rămînd a să hotărî dacă el trebuie sau nu să fie scos din tovarășie.

Art. 6. — Fiecare tovarăș e dator ca indată ce are galițe pentru vînzare, precum: pui de găină, găini, rațe, gîște, curci, să arate numărul și calitatea lor.

Art. 7. — În caz cînd un tovarăș s'ar împotrivi să aducă la timpul cerut numărul de ouă sau galițe, pentru care s'a legat, trecîndu-se în declarația de intrare sau în tabloul de galițe și dacă din această pricină tovarășia va suferi pierderi, acele pierderi privesc numai pe tovarăș, care va fi ținut pentru pagubă.

Art. 8. — Atît neînțelegerile dintre membrii cît și acele dintre membrii și delegați să vor judeca de o comisie de împăciuitori, fără plată și alcătuită din 3 inși: unul ales anual de adunarea generală, unul tras la sorți și altul după învoirea împăciuitorilor.

Hotărîrile acestui tribunal sunt definitive și intră în putere din clipa cînd hotărîrea i-s'a adus la cunoștință, îngăduindu-se celui scos a face recurs la viitoarea adunare generală.

Art. 9. — Orice tovarăș are dreptul:

1. Să ia parte la adunarea generală și să aleagă trimiși;

2. Să ia parte la foloasele curate anuale potrivit cu numărul ouălor aduse;

3. Să primească un libel o ștampilă cu Nr. de ordine și marca Societății.

Art. 10. — Conducerea tovarășiei o fac trei delegați, cari îngrijesc:

Correspondența, amezile, contabilitatea, strîngerea, cercetarea, cîntărirea, păstrarea și vînzarea ouălor și a galițelor.

Art. 11. — Doi dintre delegați să aleg de adunarea generală, al treilea rămînd a fi numit de Bancă: de regulă casarul.

Art. 12. — Numirea delegaților să face din 3 în 3 ani, acelaș delegat putînd fi reales.

Art. 13. — Delegații sunt datori:

1. Să mijlocească vînzarea, cău-

fiind locuri de desfacere pentru ouă sau galițe și să înlesnească cumpărarea strujitului (aschii) lemnului pentru împachetarea ouălor, dela locul cel mai ieftin;

2. In caz de nevoie, să conlucreze cu alte asociațiuni de ouă, atât la comenzi, cât și la oferte;

3. Să săvârșească singur stringerea și cercetarea la lampă, împărțind ouăle în 3 categorii, să le păstreze după regulile cele mai practice și să le împacheteze;

4. Să procure și să ție registrele de contabilitate adică: registrul de casă, registrul de partizi, registrul de intrarea și eșirea ouălor;

5. Să dea tovarășiiilor librete personale și ori-ce instrucțiuni cerute;

6. Să încasseze valoarea mărfurilor vândute prin Bancă și să facă plăți săptămânale la cerere către tovarășii;

7. Cu invoirea adunării generale să cumpere ouă și dela cei cari nu sunt în tovarășie însă cu o deosebire la preț de

(aceste sume se vor statornici anual de adunarea generală) la 100 de ouă și să însărcineze negustori români cu stringerea ouălor, în schimbul unui comision de la 1000 de ouă, (statornicit tot prin adunarea generală);

8. Vor răspunde pentru toate actele făcute fără aprobarea adunării generale; vor întocmi tablouri de galițele arătate de tovarășii spre vânzare și numai pe baza acestor tablouri vor putea face oferte;

9. Delegații vor primi ca răsplată pentru întreaga administrație a societății%; această remunerație nu poate trece peste 10% din folosul curat al tovarășiei.

Delegatul sau delegații însărcinați special cu stringerea ouălor să vor răsplăti separat pentru fiecare 1000 de ouă vândute cu un comision de 2 cor. (nu va trece suma de 2 coroane);

10. Capitalul necezar exploatarei să va procura dela Bancă; prin Bancă să vor face comenzile și toe prin Bancă să vor primi sumelti reeșite din vânzarea ouălor;

11. Numărul Cooperativei să va ținea la casierul (delegat) Băncii.

12. Conziliul de administrație al Băncii de drept va supraveghia administrația asociației; iar cenzorii băncii vor face revizia operațiunilor cel mai puțin odată lunar.

13. Din folosul curat anual 5% să va trece la un fond special numit „fond de rezervă al afacerilor de ouă“ care va figura în Bancă drept depunere cu dobânda pe 6% anual.

Acest fond care slujește la acoperirea pierderilor ce s'ar întâmpla în tovarășie, rămâne la îndemână asociației.

Art. 14. — Delegații asociației împreună cu cenzorii băncii vor chema adunarea generală odată pe an, — în aceeași zi cu adunarea generală a Băncii.

Art. 15. — Tovarășia se des-

ființează prin hotărârea a $\frac{3}{4}$ dintre societari în adunarea generală, și cu aprobarea consiliului de administrație al Băncii.

(Din România)

Intrebări și răspunsuri.

Intrebarea Nr. 8. Am pus pe îngrășat 3 părechi de boi. In jumătatea a doua a lunii Februarie a început a-i dura picioarele și anume întâi pe cei târcați și mai târziu pe cei albi. Așternut au destul, așa că nu-i cu puțină ca din lipsă de așternut să se fi ivit boala aceasta. Boii capătă, afar' de nutrețuri păioase și grăunțe zdrobite, pe zi câte 30 kg. sfecle îngropate. Înainte cu 3 zile i-am cîntărit să văd ce spor e în greutatea lor, și am aflat, că pe lângă traiul cel bun, sporul e mic. Știu, că la boii puși pe îngrășat adese-ori să ivesc boale de piele și mai cu seamă la fluere să umflă, și aceste umflături le pricinuesc dureri mari. I-am căutat deci să văd, dacă nu cumva asta e cauza, că nu prind carne, și am aflat numai atita, că, dacă apăș cu mâna în ori-ce parte a corpului, boii să sufăr rău, apăsătura îi doare. Vă rog să mă povățuiți, ce să fac ca să-i lecuiesc?

Răspuns: Din semnele de boală, ce ni-le împărtășești D-ta nu putem să spunem apriat, de ce boală sufer boii și în felul acesta nici leacul nu ți-l putem spune. Dacă boii nu au boală de piele și nici nu sunt umflați la fluere, atunci e cu puțină ca durerea de picioare să fie începutul amorțelii, (paraliziei) ce adeseori se ivește la vite, dacă mănâncă timp îndelungat sfecle îngropate. Scădeți porția zilnică de sfecle și dați mai mult nutrețuri păioase și în deosebi fân.

Intreb. nrul 9: Am 3 juninci, sunt pline de negei, cari în scurt timp au crescut și s'au sporit astfel, că pe picioare și pe spate sunt de mărimea unei nuci. Ca să mă scap de ele, le-am îmbiat la măcelar, dar' n'a vrut să le cumpere. Junicile le țin în grajd, deschilinite de celelalte vite. Din ce pricină să ivesc negeii aceștia și cum s'ar putea lecul?

Răspuns. Abonent Nr. 4532. Pe corpul vitelor tinere negeii să ivesc destul de adeseori, cresc repede și ajung chiar mărimea unei nuci. Boala e lipicioasă, dela vitele cornute trece și asupra celorlalte animale de casă, ba și asupra acelor, cari au de lucru cu astfel de vite. De aceea e bine să deschilinitim vitele cele bolnave de cele sănătoase, iar aceia cari au umblat cu mâna pe negeii, e bine să-și curețe temeinic mâinile cu săpun și după aceasta să le clătească de pildă cu apă de creolin. Negeii de multe-ori se uscă ei de ei, fără nici o lecuire. Dacă totuș voim să facem ceva, atunci mai bine e pe cei mai mari să-i legăm cu o ată tare, iar rana ce rămâne după ei s'o atingem cu fier roșu sau cu lapis. Negeii mai mici îi ungem cu tinctură de jod.

Intreb. nrul 10: In primăvara trecută am cumpărat dela un Jidan 32 kgr. bodoarcă, care mi-a spus că e „plumbată“ și curățită de mătăsă (aranka). In vară însă s'a umplut de mătăsă lanul întreg. Jidanul nu vrea să-mi restituie paguba. Ce să fac, unde să-l improcesuez?

Răspuns: Afacerea e mult mai gîngasă decum credeți și astfel de procese sunt cu zecile an de an,

dar sfîrșitul lor e de tot felurit. Mai adesea câștiga negustorul căci proprietarul trebuie să dovedească că sămînța a fost cu sămînță de mătăsă. Căci de multe ori și din cea, mai curată sămînță iese trifoi ori bodoarcă — cu mătăsă, (cu rîie) căci vîntul spulberă sămînța ușoară de rîie de peste văi dealuri, întocmai cum duce vîntul micile insecte, care pricinuesc filoxera în vii.

Sfatul nostru ar fi ca să nu faceți proces.

De altă dată analizați sămînța la Magyarovári Növényélet és kórtani allomás, în Magyarovár.

STIRI

In numărul de azi al foii noastre începem publicarea „Regulamentului pentru agendele interne ale Reuniunii“. Rugăm pe toți aceia, cari și-au înștiințat intrarea în Reuniune să cetească cu băgare de samă acest regulament. Îndeosebi rugăm pe fruntașii din comune să talmăcească rînduelile din el tuturor și să ia măsurile de lipsă pentru ca — intrucît e cu puțință, cu prilejul ieșirii conducătorilor Reuniunii în comune, pentru grabirea inserierii membrilor, să se facă și constituirea comitetelor. Despre ieșire fiecare comună va încunoștințată înainte.

Insoțire pentru valorizarea poamelor. In Baia mare s'a înființat, cu sprijinul reuniunii economice de acolo, o insoțire cu un capital de 60,000 cor. Insoțirea și-a zidit un magazin în valoare de 32.000, în nemijlocita apropiere a stațiunii de tren. Magazinul e legat cu linie ferată de stațiune, astfel că fiecare vagon cu poame să încarcă la magazin și tot de-acolo e încopciat la trenurile de marfă.

Pentru aratul adânc. Ministrul de agricultură a hotărît să dea ajutor de stat insoțirilor alcătuite de economi cu scopul de a-și procura plug cu aburi. Și anume dacă plugul să cumpără dela o fabrică din țară, asignează 40,000 cor. din fondul regnicolar economic (országos közigazdasági alap). Insoțirea plătește 2% decă plugul îl folosesc numai cei întovărășiți. Dacă plugul e dat spre folosință și altora, atunci insoțirea plătește 4%. Imprumutul e de a să plăti în timp de 5 ani și plățile de amortizare sunt de a să începe încă din anul întâi. Tovarășii sunt obligați a da garanță reală pentru imprumut.

Invoiala cu România. Mai mulți dintre cetitorii noștri ne-au rugat să le dăm lămuriri cu privire la timpul cînd va intra în viață convenția cu România și ce înflurire va avea aducerea de carne din România asupra prețului cărnii.

Ce privește partea întâi a întrebării facem cunoscut cetitorilor noștri, că ministrul trebilor din afară (de externe) baronul Aerenthal a declarat, că până la chemarea parlamentului, pentru care în curînd să vor face alegeri, convenția cu România nu va intra în viață, cu toată stăruința camerelor comerciale și industriale. Aceasta a fost dela început intențiunea guvernului și până acum n'avem știre, că s'ar fi înțiplat vre-o schimbare. Și fiindcă stăpînirea are de gînd să adune parlamentul cel nou numai în zilele dintîi a lunii Iunie, importul de carne să va începe abia peste 3—4 luni. Prețul cărnii va scădea în măsura importului.

Cumpărarea de tauri și armăsari comunali. Ministrul de agricultură a hotărît, că, deși ne aflăm în ex-lex, pe răspunderea proprie, va da ajutoare pentru procurarea de tauri și armăsari comunali, potrivit budgetului din anul trecut. Ministrul a avut în vedere interesele economilor; n'a voit ca cultura vitelor, care în timpul din urmă a luat avînt, să sufere din lipsa de tauri și armăsari de prăsilă.

Arîndarea vinatului din comune. Tribunalul administrativ (contenciosul administrativ, közigazgatási bíróság) pornind din un caz concret, a decis, că cu prilejul arîndării prin licitație publică a vinatului din hotarul comunelor, astfel de oferte închise, cari nu cuprind o sumă hotărîtă, ci o sumă, ce trece peste suma cea mai mare, ce să poate ajunge, nu trebuie luate în considerare.

Cursuri de pomărit. Ministrul de agricultură a pus la cale pentru preoții și învățătorii din ținuturile, unde să cultivă pomăritul, două cursuri de pomărit, în cari ascultătorilor li-se vor face cunoscute sistemele cele mai nouă și mai raționale de cultură a poamelor. Un curs să ține în Budapesta în timpul dela 11—16 April a. c., iar al doilea în Cluj în timpul dela 18—23 April a. c. La fiecare curs să primesc cîte 12 preoți, cari primesc ca paușal de călătorie cîte 32 cor., și pentru întreținere cîte 5 cor., pe zi. Petițiile pentru cursul din Budapesta trebuie înaintate până la 20 I. c., iar pentru cel din Cluj până la 31 Martie a. c., de-adreptul la ministerul de agricultură.

Pentru învățătorii cursurile de pomărit să țin la Keszthely și Turda, unde să primesc cîte 20 învățători.

Paușalul de călătorie pentru aceștia e statorit în 30 cor., iar pentru întreținere cîte 4 cor. pe zi. Cererile sunt a să trimitte de-așemenea la minister până la 20 c. n.

Prețul bucatelor.

In piața Orăștiei:

Grâu,	maja m.	26—	cor.
Cucuruz	„	13 $\frac{1}{2}$ —14	„
Ovăs	„	13—14	„
Orz	„	12—13	„
Mere după soiul	„	15—50	„
Nuci	„	50—80	„

In Budapesta:

Grâu	maja m.	cor.	27—28
Cucuruz	„	„	12 $\frac{1}{2}$ —13
Ovăs	„	„	15—15 $\frac{1}{2}$
Orz	„	„	12 $\frac{1}{2}$ —13